

ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СВІДОМИЙ ВИБІР БЕЗПЕКИ

Після розпаду СРСР і набуття Україною незалежності перед молодою державою повсталала задача забезпечення власної безпеки. Будапештський меморандум, як спроба гарантувати суверенітет і територіальну цілісність, не витримав випробовування часом. Відтак сьогоднішнього стало питання яким чином захиститися Україні за умов, коли Росія анексувала Крим і розв'язала збройних конфлікт на Сході.

У сучасному світі ефективно забезпечити власну безпеку можливо за допомогою власного оборонного потенціалу або приєднанням до певного військового блоку. Ці варіанти забезпечення безпеки традиційно активно обговорювалися з моменту виборення Україною незалежності. Однак з урахуванням сучасного стану Збройних сил України, геополітичної ситуації у Європі та агресії Росії, найбільш оптимальним засобом забезпечення суверенітету і територіальної цілісності країни вбачається Євroatлантична інтеграція України.

О. Палій зазначає: «прискорення вступ до НАТО є життєвим інтересом України. Без НАТО ефективний довгостроковий захист ключових цілей національної безпеки України був би вкрай ускладненим. Геополітичне розташування України (наявність загрози висунення територіальних претензій; сусідство з двома більш потужними у військовому сенсі країнами – Росією і Туреччиною (причому Росія є ядерною наддержавою); наявність поблизу кордонів України зон воєнних конфліктів та нестабільності (Північний і Південний Кавказ, Придністров'я) зумовлюють брак реалістичної перспективи для України, особливо після її ядерного само роззброєння, самостійно забезпечити свою безпеку».

Історія засвідчує, що за час свого існування НАТО надійно гарантувало безпеку своїм членам і жодного разу не порушила перед ними своїх зобов'язань. Взаємодія між НАТО та державами-членами побудована на основі таких принципів, коли враховуються і захищаються спільні оборонні інтереси як всього Альянсу, так і кожної держави-члена окремо. На це звертає увагу Матяж С. В.: «Вступ до НАТО – ефективної

¹ Студент 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

і перевіреної часом структури міжнародної безпеки, яка гарантує державам Західної Європи вільний, мирний, демократичний розвиток протягом усієї епохи свого існування відповідає національним інтересам України, в основі яких є збереження незалежності, територіальної цілісності, зміцнення міжнародного престижу країни».

Однак вирішальним «за» чи «проти» в питанні вступу до Організації Євroatлантичного Договору є переваги та недоліки, які Україна може отримати у випадку набуття статусу держави-члена НАТО. До переваг членства України у Євroatлантичному альянсі слід віднести: вступ до НАТО істотно знижує ризик війни проти України; напад на Україну означає напад на всіх членів НАТО (сьогодні до НАТО без урахування України входять 29 країн); напад на Україну із застосуванням ядерної зброї означатиме адекватну відповідь з боку ядерних держав-членів НАТО; Україна зміцнить свою територіальну цілісність, а сепаратизм втратить силові основи для своєї можливої реалізації; Україна отримає остаточну незалежність від Росії і зможе самостійно проводити свою зовнішню і внутрішню політику без підпорядкування Москві; ліквідація можливості зовнішніх провокацій проти України з боку Росії, як було наприклад з АР Крим; озброєння Збройних сил України новітніми видами зброї; відкриття нових ринків збуту для ОПК України; підвищення інвестиційної привабливості України після вступу до НАТО (наприклад, після вступу Болгарії до НАТО іноземні інвестиції в економіку цієї країни зросли втричі; вступ до НАТО покращить перспективи вступу України до ЄС; буде зроблено остаточний цивілізаційний вибір України на користь цінностей прогресивного світу які пропагує і поділяє НАТО (демократичний цивільний контроль за воєнною сферою, а також іншими структурами в системі забезпечення національної безпеки; верховенство права; пріоритет прав людини; чітке розмежування повноважень органів державної влади; пріоритет договірних (мирних) засобів у вирішенні конфлікті; додержання балансу інтересі особи, суспільства та держави; адекватність заходів захисту національних інтересів реальним та потенційним загрозам).

Недоліки членства України в Євroatлантичному альянсі: у випадку нападу на будь-якого члена НАТО Україна буде зобов'язана вступити у військовий конфлікт з агресором на боці НАТО (однак за всю історію існування Альянсу такого випадку не траплялося; збільшення витрат на оборону (хоча станом на 2017 р. витрати на борону в Україні складають 2,5% від ВВП, що цілком відповідає відсотку витрат від ВВП більшості

країн блоку); загострення відносин з Росією, що призведе до посилення економічного, політичного та енергетичного тиску на Україну. Але Україна буде перебувати у союзі з 29 державами-членами НАТО, які допоможуть послабити і нівелювати негативний вплив Росії.

Одного бажання України вступити до НАТО замало, повстає питання наскільки реальне в найближчому майбутньому членство нашої держави у цьому військовому блоці. Україна стала на шлях виконання критеріїв для вступу до альянсу. Проте слід сказати, що наводять аргументи не на користь Євроатлантичних перспектив України. Серед них головними є: в НАТО не приймають країни які мають територіальні суперечки з іншими державами стосовно приналежності спірних територій; держава-кандидат може вступити до Євроатлантичного альянсу лише у випадку одностайної згоди на це всіх держав-членів блоку. Перший аргумент помилковий оскільки в уставі НАТО немає пункту про те що країна претендент на членство не повинна мати територіальних суперечок з іншими країнами. Навіть більше, багато держав-членів блоку мають такі суперечки сьогодні і мали їх в минулому,але це не завадило їм вступити до альянсу. Другий аргумент більш життєздатний. Дійсно серед членів НАТО є країни які виступають проти Євроатлантичної інтеграції України через уявлення про нашу державу як осередок корупції і занепаду в Європі. Треба спростувати ці думки зростанням темпів економічного розвитку,подоланням корупції.

Висновок: безпека є основою на якій будується добробут народу і держави. Тільки за безпечних умов життя можливий подальший прогрес та розвиток суспільства або країни. З урахуванням об'єктивних чинників, Україна може гарантувати свою безпеку лише приєднавшись до військового блоку НАТО. Звісно членство в Організації Північноатлантичного Договору має як переваги так і недоліки. По-перше плюсів від такої інтеграції значно більше ніж мінусів. По-друге мінуси можливо усунути спільними зусиллями всіх держав-членів НАТО. По-третє вади від долучення до Євроатлантичного альянсу є незначними наслідками, які дозволять попередити більш тяжкі втрати, які може зазнати Україна у випадку повноцінної військової агресії щодо себе. Але наша держава лише на початку свого шляху до НАТО. Щоб набути статус члена блоку нам треба виконати ряд вимог Євроатлантичного блоку. Серед яких: подолання корупції, підвищення темпів зростання економічних показників, відданість принципам економічної свободи, соціальної справедливості, відповідальність за забезпечення власної та колективної безпеки тощо.

Література:

1. Битяк Ю. П., Яковюк І. В. Проект «Міжмор'я» як відображення геополітичних інтересів країн Східної Європи // Політичні та правові дисонанси в сучасних українських реаліях: зб. наук. статей (за матеріалами ХХХ Харків. політол. читан., 16 червня 2017 р.). – Х., 2017. – С. 7–13.

2. Битяк Ю. П., Яковюк І. В. Стратегія національної безпеки України: на шляху до оновлення // Воркшоп: «Інформаційна безпека як частина національної безпеки у Східній Європі». -Харків:Право, 2016.-С.86–93

Науковий керівник: **Яковюк І. В.**, д.ю.н., професор, завідувач кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.